

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТУ КОМП'ЮТЕРНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету комп'ютерних
інформаційних технологій

Ігор Якименко
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проєктора з науково-
педагогічної роботи

Віктор Островерхов
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 015 Професійна освіта (цифрові технології)

Спеціалізація – 015.39 Цифрові технології

Освітньо-професійна програма – Цифрові технології

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	30	30	4	8	78	150	2

31.08.2023 р.

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 015 «Професійна освіта (цифрові технології)», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 р.).

Робочу програму склала д.пед.н., проф. Лілія РЕБУХА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

Завідувач кафедри,
д.пед.н., проф.

Лілія РЕБУХА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 015 «Професійна освіта» (протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.).

Голова групи забезпечення
спеціальності, д.пед.н., проф.

Лілія РЕБУХА

Гарант освітньої програми,
к.е.н., доцент

Оксана БАШУЦЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Вікова та дитяча психологія»

1. Опис програми

<i>Дисципліна «Вікова та дитяча психологія»</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, СВО</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – ЕСТС 5	Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»	Статус дисципліни - нормативна, циклу професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність: 015 «Професійна освіта» Освітньо-професійна програма – «Цифрові технології»	Рік підготовки : <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – <i>бакалавр</i>	Лекції: <i>Денна – 30</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30</i>
Загальна кількість годин: <i>денна – 150 год.</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 86 год. (в.т.ч Тренінг, КПЗ - 8 год.)</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин: Денна форма навчання: 1 семестр – 10 год. з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення загально-педагогічної та професійної підготовки майбутніх фахівців з професійної освіти (цифрові технології), формування у студентів ґрунтовних знань теоретичних основ сучасної вікової та педагогічної психології, науковими дослідженнями й здобутками у сфері закономірностей функціонування психіки та вікової динаміки її розвитку, взаємозв'язку навчання та розвитку, методологічними основами вивчення психічної діяльності особистості, її когнітивної, афективної та регулятивної сфер на різних

вікових етапах розвитку, у молодшому шкільному віці зокрема; формування професійно орієнтованих знань, умінь, навичок та психологічної готовності до їх застосування в педагогічній практиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології, засвоєння основних понять та розвиток понятійного мислення з метою формування ядра психологічних знань, яке має стати основою розвитку професійних умінь майбутніх учителів початкових класів закладу загальної середньої освіти;

- формування знань про закономірності функціонування і розвитку психіки, про психологічні механізми навчальних і виховних впливів на особистісний розвиток учня, про зв'язок між рівнем інтелектуального й особистісного розвитку молодших школярів та формами й методами навчальних і виховних впливів;

- реалізація системного підходу до висвітлення проблем розвитку особистості у діяльності та спілкуванні, що сприятиме узагальненню студентами психологічної інформації з різних джерел та формулюванню ними логічних висновків, усвідомленню особливостей освоєння та збереження соціокультурного досвіду в індивідуальній свідомості учнів початкової школи;

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін, цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.4. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії;

- здатність працювати в команді, виявляти та вирішувати проблеми, діяти свідомо і відповідально на основі етичних міркувань;

- здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну партнерську взаємодію, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання й організовувати їхню пізнавальну діяльність;

- здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти; здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, розвитку в них критичного мислення і ціннісних орієнтацій;

- здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

2.4. Результати навчання.

- Уміти враховувати основні психічні, соціально-психологічні та психофізіологічні прояви особистості, сприймати науково обґрунтовану психологічну інтерпретацію структурних елементів психіки особистості.

- Уміти підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу та команди, споживачами та іншими представниками сфери життєдіяльності.

- Уміти спілкуватися рідною мовою у професійному середовищі, готувати публічні виступи з низки галузевих питань, представляти державною мовою результати наукової роботи письмово та усно з використанням сучасних технологій, вербальної комунікації та адекватних форм ведення дискусій і дебатів.

- Уміти здійснювати аналіз основних властивостей живого, визначати структурний рівень біологічних об'єктів.

2.5. Матеріально-технічне забезпечення.

Технічні засоби (мультимедійне устаткування, комп'ютери), обладнання, прилади та інструменти (тематичні стенди, таблиці, дидактичні матеріали).

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Змістовий модуль I. Основи вікової психології.

Тема 1. Предмет і методи вікової психології

Предмет і завдання вікової психології. Виникнення та розвиток вікової психології. Методологічні основи вікової психології. Сучасний стан розвитку вікової психології. Методи вікової психології та їх використання в управлінні навчально-виховним процесом. Лонгитюдний метод та його застосування у віковій психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками.

Тема 2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки

Загальне поняття про психічний розвиток. Основні теорії психічного розвитку. Біогенетичні підходи до дослідження психіки дитини. Психоаналітичні теорії психічного розвитку. Теорія соціального научіння. Когнітивний підхід (Ж. Піаже). Концепція діалектичного характеру розвитку Г. С. Костюка. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л. С. Виготського. Періодизація вікового розвитку Д. Б. Ельконіна. Проблема рушійних сил психічного розвитку. Біологічні та соціальні фактори психічного розвитку. Основні підходи до проблеми співвідношення розвитку та навчання. Закономірності психічного розвитку. Основні механізми зміни вікових періодів розвитку. Сенситивні періоди розвитку різних психічних властивостей. Поняття про провідні види діяльності та їх значення для психічного розвитку. Вікова періодизація психічного розвитку. Критерії визначення основних періодів індивідуального психічного розвитку.

Тема 3. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу

Психічний розвиток дитини в немовлячому віці та його значення для наступного етапу розвитку особистості. Характеристика періоду новонародженості. Провідна діяльність у немовлячому віці. Новоутворення у немовлячому віці. Криза першого року життя та її характеристика. Психологічна характеристика дитини раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Особливості провідної діяльності дитини в ранньому віці. Характеристика новоутворень у ранньому дитинстві. Розвиток мовлення у дітей раннього віку. Психологічний аналіз кризи трьох років. Особливості спілкування дитини раннього віку. Розвиток емоційно-вольової сфери у дітей раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дошкільника.

Особливості розвитку психічних функцій у дошкільному віці. Сюжетно-рольова гра та її особливості в дошкільному віці. Характеристика кризи дошкільного віку. Особливості розвитку пізнавальних процесів дошкільника. Специфіка спілкування в дошкільному віці. Розвиток моральних почуттів у дошкільному віці.

Тема 4. Психологічні особливості молодшого школяра

Анатомо-фізіологічні особливості дитини молодшого шкільного віку. Загальні психологічні особливості молодших школярів. Психологічна готовність до школи. Особливості формування самосвідомості дитини молодшого шкільного віку. Характерні особливості навчальної діяльності. Розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів. Новоутворення в молодшому шкільному віці. Особливості формування емоційно-вольової сфери особистості молодшого школяра. Характеристика кризи молодшого шкільного віку.

Тема 5. Психологія особистості підлітка

Загальна характеристика підліткового віку. Соціальна ситуація особистісного розвитку сучасного підлітка. Розвиток вищих психічних функцій у підлітковому віці. Психологічна характеристика кризи підліткового віку.

Характеристика новоутворень у підлітковому віці. Особливості провідної діяльності в підлітковому віці. Специфіка взаємовідносин і спілкування підлітків з дорослими і однолітками. Особливості розвитку самосвідомості в підлітковому віці. Причини виникнення афекту неадекватності. Особливості навчальної діяльності в підлітковому віці.

Тема 6. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Розумовий розвиток у старшому шкільному віці. Самосвідомість та її розвиток у ранній юності. Міжособистісні стосунки в ранньому юнацькому віці. Новоутворення в ранньому юнацькому віці. Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці.

Криза раннього юнацького віку. Формування ціннісних орієнтацій і світогляду в ранньому юнацькому віці.

Змістовий модуль II. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 7. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки

Предмет і завдання педагогічної психології як науки. Виникнення і розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Основні напрямки і сучасний стан розвитку педагогічної психології. Основні розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології.

Тема 8. Психологія навчання

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Теорії навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання. Основні характеристики навчальної діяльності. Фактори, що впливають на навчальну діяльність. Управління процесом навчання. Психологічні основи розвиваючого навчання. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання. Типи мислення та умови їх формування у процесі навчання. Рівні проблемно-евристичного навчання та можливості його здійснення в сучасній школі. Психологічний аналіз уроку.

Тема 9. Психологія учіння

Учіння як діяльність. Види учіння та структура навчальної діяльності учнів. Уявлення про мотивацію учіння. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка навчальної діяльності учнів. Особливості опанування учнями навчальної діяльності. Вміння самостійно вчитися. Теорія П. Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як механізм інтеріоризації. Типи учіння та орієнтувальна основа діяльності. Основні характеристики процесу засвоєння знань. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Неуспішність, її причини та запобігання.

Тема 10. Психологія виховання

Загальне поняття про психологію виховання. Предмет і завдання психології виховання. Особистість як мета, об'єкт і суб'єкт виховання. Психологія виховання як психологічне обґрунтування педагогічно доцільних умов розвитку особистості. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості. Структура особистості та необхідність її врахування у процесі виховання. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід.

Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою. Поняття про моральність. Вчинок як вияв моральності. Види вчинків. Показники та критерії вихованості особистості. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості у сучасних умовах.

Тема 11. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності та їх розвиток. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь. Психологічні вимоги до особистості педагога.

Стили педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру. Психологічні аспекти виявлення, вивчення, узагальнення провідного педагогічного досвіду.

Психологічні проблеми педагогічного оцінювання.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

5.

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Основи вікової педагогіки.</i>						
<i>Тема 1.</i> Предмет і методи вікової психології	4	4	7	-	-	Задачі, тести, вправи, ділові ігри
<i>Тема 2.</i> Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	4	4	7	-	1	Задачі, тести, вправи, ділові ігри
<i>Тема 3.</i> Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу	4	4	7	1	1	Задачі, тести, вправи, ділові ігри
<i>Тема 4.</i> Психологічні особливості молодшого школяра	4	4	7	1	1	Задачі, вправи, ділові ігри
<i>Тема 5.</i> Психологія особистості підлітка	2	2	7	-	1	Опитування
<i>Тема 6.</i> Психологія ранньої юності	2	2	7	-	-	
<i>Змістовий модуль 2. Основи педагогічної психології</i>						
<i>Тема 7.</i> Педагогічна психологія як галузь психологічної науки	2	2	7	1	1	Задачі, тести, вправи
<i>Тема 8.</i> Психологія навчання	2	2	7	-	1	Задачі, тести, вправи
<i>Тема 9.</i> Психологія учіння	2	2	7	-	1	Задачі, тести, вправи
<i>Тема 10.</i> Психологія виховання	2	2	7	-	1	Задачі, тести
<i>Тема 11.</i> Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	2	2	8	1	-	Задачі, тести, вправи, ділові ігри
Разом	30	30	78	4	8	
<i>Підсумковий контроль</i>	Екзамен					

6. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Практичне заняття 1. Предмет і методи вікової психології

1. Предмет і завдання вікової психології.
2. Виникнення та розвиток вікової психології.
3. Методологічні основи вікової психології.

4. Сучасний стан розвитку вікової психології.
5. Методи вікової психології та їх використання в управлінні навчально-виховним процесом.
6. Лонгитюдний метод та його застосування у віковій психології.
7. Зв'язок вікової психології з іншими науками.

Практичне заняття 2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки

1. Загальне поняття про психічний розвиток.
2. Основні теорії психічного розвитку.
3. Біогенетичні підходи до дослідження психіки дитини.
4. Психоаналітичні теорії психічного розвитку.
5. Теорія соціального навчіння.
6. Біологічні та соціальні фактори психічного розвитку.
7. Основні підходи до проблеми співвідношення розвитку та навчання.
8. Основні механізми зміни вікових періодів розвитку.
9. Поняття про провідні види діяльності та їх значення для психічного розвитку.
10. Вікова періодизація психічного розвитку.
11. Критерії визначення основних періодів індивідуального психічного розвитку.

Практичне заняття 3. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу

1. Психічний розвиток дитини в немовлячому віці та його значення для наступного етапу розвитку особистості.
2. Характеристика періоду новонародженості.
3. Криза першого року життя та її характеристика.
4. Психологічна характеристика дитини раннього віку.
5. Психологічний аналіз кризи трьох років.
6. Соціальна ситуація розвитку дошкільника.
7. Особливості розвитку психічних функцій у дошкільному віці.
8. Особливості розвитку пізнавальних процесів дошкільника.
9. Специфіка спілкування в дошкільному віці.
10. Розвиток моральних почуттів у дошкільному віці.

Практичне заняття 4. Психологічні особливості молодшого школяра

1. Анатомо-фізіологічні особливості дитини молодшого шкільного віку.
2. Загальні психологічні особливості молодших школярів.
3. Психологічна готовність до школи.
4. Особливості формування самосвідомості дитини молодшого шкільного віку.
5. Характерні особливості навчальної діяльності.
6. Розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів.
7. Новоутворення в молодшому шкільному віці.

8. Особливості формування емоційно-вольової сфери особистості молодшого школяра.
9. Характеристика кризи молодшого шкільного віку.

Практичне заняття 5. Психологія особистості підлітка

1. Загальна характеристика підліткового віку.
2. Соціальна ситуація особистісного розвитку сучасного підлітка.
3. Розвиток вищих психічних функцій у підлітковому віці.
4. Психологічна характеристика кризи підліткового віку.
5. Характеристика новоутворень у підлітковому віці.
6. Особливості провідної діяльності в підлітковому віці.
7. Специфіка взаємовідносин і спілкування підлітків з дорослими і однолітками.
8. Особливості розвитку самосвідомості в підлітковому віці.
9. Причини виникнення афекту неадекватності.
10. Особливості навчальної діяльності в підлітковому віці.

Практичне заняття 6. Психологія ранньої юності

1. Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці.
2. Розумовий розвиток у старшому шкільному віці.
3. Самосвідомість та її розвиток у ранній юності.
4. Міжособистісні стосунки в ранньому юнацькому віці.
5. Новоутворення в ранньому юнацькому віці.
6. Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці.
7. Криза раннього юнацького віку.
8. Формування ціннісних орієнтацій і світогляду в ранньому юнацькому віці.

Змістовий модуль II. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття 7. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки

1. Предмет і завдання педагогічної психології як науки.
2. Виникнення і розвиток педагогічної психології.
3. Методологічні основи педагогічної психології.
4. Основні напрямки і сучасний стан розвитку педагогічної психології.
5. Основні розділи педагогічної психології.
6. Методи педагогічної психології.

Практичне заняття 8. Психологія навчання

1. Поняття про навчання та його психологічні механізми.
2. Теорії навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання.
3. Основні характеристики навчальної діяльності.
4. Фактори, що впливають на навчальну діяльність.
5. Управління процесом навчання.
6. Психологічні основи розвиваючого навчання.
7. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання.

8. Типи мислення та умови їх формування у процесі навчання.
9. Рівні проблемно-евристичного навчання та можливості його здійснення в сучасній школі.
10. Психологічний аналіз уроку.

Практичне заняття 9. Психологія учіння

1. Учіння як діяльність.
2. Види учіння та структура навчальної діяльності учнів.
3. Уявлення про мотивацію учіння.
4. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка навчальної діяльності учнів.
5. Особливості опанування учнями навчальної діяльності.
6. Вміння самостійно вчитися.
7. Теорія П. Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як механізм інтеріоризації.
8. Типи учіння та орієнтувальна основа діяльності.
9. Основні характеристики процесу засвоєння знань.
10. Уявлення про мотивацію учіння.
11. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування.
12. Неуспішність, її причини та запобігання.

Практичне заняття 10. Психологія виховання

1. Загальне поняття про психологію виховання.
2. Предмет і завдання психології виховання.
3. Особистість як мета, об'єкт і суб'єкт виховання.
4. Психологія виховання як психологічне обґрунтування педагогічно доцільних умов розвитку особистості.
5. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості.
6. Структура особистості та необхідність її врахування у процесі виховання.
7. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід.
8. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою.
9. Поняття про моральність.
10. Вчинок як вияв моральності. Види вчинків.
11. Показники та критерії вихованості особистості.
12. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості у сучасних умовах.

Практичне заняття 11. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя

1. Загальна характеристика педагогічної діяльності.
2. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності та їх розвиток.
3. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь.
4. Психологічні вимоги до особистості педагога.
5. Стилi педагогічного спілкування та педагогічної діяльності.
6. Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру.

7. Психологічні аспекти виявлення, вивчення, узагальнення провідного педагогічного досвіду.

8. Психологічні проблеми педагогічного оцінювання.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ.

У структурі навчального навантаження студента за системою ECTS індивідуальна робота також розглядається як один із основних компонентів освіти і повинна займати близько половини його навчального навантаження.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (надалі КПЗ) є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку із даної навчальної дисципліни.

В структурі навчальних годин при вивченні дисципліни «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ» більшість часу припадає на самостійну та індивідуальну роботу студентів.

КПЗ з дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» виконується самостійно кожним студентом у вигляді мікрОВикладання. МікрОВикладання проводиться за вибраною інноваційною технологією по одній з обраних студентом тем, котра ділиться на декілька логічно завершених частин. Кожну частину студент повинен викласти усно так, щоб: упродовж всього виступу рівномірно розподіляти свою увагу між всіма присутніми в аудиторії та підтримувати їхню увагу; вибрати найдоцільнішу для конкретної ситуації форму викладу; вжити різноманітні мовні прийоми; емоційно донести до слухацької й глядацької аудиторії зміст пропонованого матеріалу.

Структура КПЗ:

- вступ – зазначається тема, мета (дидактична, розвивальна, виховна) та завдання роботи і основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад і пояснення базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;
- основна частина (стислий виклад основного матеріалу та методичні вказівки до його вивчення);
- додатки (схеми, малюнки, моделі, описи, дидактичні завдання, ділові та рольові ігри, методика їх проведення тощо);
- висновки;
- список використаної літератури.

Порядок подання та захист КПЗ

1. Звіт про виконання КПЗ подається у вигляді скріпленого реферату з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням

всіх позицій змісту завдання (за об'ємом 10 – 20 арк.) та електронного носія презентації лекції чи практичного заняття.

2. КППЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до залікового заняття.

3. Оцінка за КППЗ виставляється на заключному практичному занятті з курсу на основі попереднього захисту КППЗ шляхом мікрвикладання (до 30 хв.) і усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв.).

4. Оцінка за КППЗ є обов'язковим компонентом залікової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. КППЗ оцінюється за 100-бальною шкалою. Питома вага КППЗ у загальній оцінці з дисципліни становить 30%.

Варіанти КППЗ з дисципліни «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Когнітивний підхід (Ж. Піаже).
2. Концепція діалектичного характеру розвитку Г. С. Костюка.
3. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л. С. Виготського.
4. Періодизація вікового розвитку Д. Б. Ельконіна.
5. Проблема рушійних сил психічного розвитку.
6. Закономірності психічного розвитку.
7. Сенситивні періоди розвитку різних психічних властивостей.
8. Провідна діяльність у немовлячому віці. Новоутворення у немовлячому віці.
9. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку.
10. Особливості провідної діяльності дитини в ранньому віці.
11. Характеристика новоутворень у ранньому дитинстві.
12. Розвиток мовлення у дітей раннього віку.
13. Особливості спілкування дитини раннього віку.
14. Розвиток емоційно-вольової сфери у дітей раннього віку.
15. Сюжетно-рольова гра та її особливості в дошкільному віці.
16. Характеристика кризи дошкільного віку.
17. Методи дослідження вікових особливостей особистості
18. Основні теорії вікової психології.
19. Суперечності психічного розвитку.
20. Роль навчання і виховання у психічному й особистісному розвитку дитини.
21. Освіта як об'єкт педагогічної психології.
22. Психологічні особливості учіння.
23. Види учіння та структура учбової діяльності учнів.
24. Індивідуальність і професійна деформація педагога.
25. Адаптація вчителя до умов професійної діяльності.
26. Психологія особистості вчителя.
27. Психологічна структура педагогічної діяльності.
28. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності.
29. Педагогічна психологія аномальних випадків (патологія батьків і її вплив на розвиток дітей, затримка інтелектуального розвитку, розлади у дитячому і підлітковому віці).
30. Низька результативність в учінні, її причини та запобігання.

31. Психологічні основи оптимізації навчання.
32. Психологія навчання невстигаючих дітей.
33. Психологічна характеристика факторів ефективності навчання.
34. Вікові аспекти навчання.
35. Розвивальне навчання за системою В. Давидова – Д. Ельконіна.
36. Навчання на основі теорії Л. Занкова.
37. Теорія поетапного формування розумових дій.
38. Психологія розвивального навчання.
39. Вихователь як суб'єкт виховної діяльності.
40. Критерії вихованості і психологія виховного впливу.
41. Психологічні механізми виховання.
42. Завдання виховання особистості.
43. Психологічні засади індивідуалізації і диференціації навчання.
44. Педагогічна психологія екстремальних випадків (дитина в екстремальній ситуації; насильство та інші ситуації, пов'язані із загрозою життю дитини; насильство над дітьми і його види; суїциди серед дітей і підлітків; переживання синдрому втрати).
45. Фактори авторитету вчителя в учнівському колективі.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Тематика	К-сть год.
1.	Психологія новонародженого та немовляти.	3
2.	Психологія дітей раннього віку.	3
3.	Психологія дітей дошкільного віку.	3
4.	Психологія дітей молодшого шкільного віку.	3
5.	Психологія підлітків.	3
6.	Психологія ранньої юності.	3
7.	Психологія дорослості.	3
8.	Психологія старості.	3
9.	Методи психодіагностичної та розвивальної роботи з немовлятами.	3
10.	Методи психодіагностичної та розвивальної роботи з дітьми раннього віку.	3
11.	Методи психодіагностичної та розвивальної роботи з дошкільниками.	3
12.	Методи психодіагностичної та психокорекційної роботи з молодшими школярами	3
13.	Методи психодіагностичної та психокорекційної роботи з підлітками.	3
14.	Методи психодіагностичної та психокорекційної роботи з старшокласниками.	3

15.	Методи психодіагностичної та психокорекційної роботи з дорослими.	3
16.	Психологія учіння.	3
17.	Психологія навчання.	3
18.	Психологія виховання.	3
19.	Педагогічне управління психічним та особистісним розвитком учня.	4
20.	Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.	3
21.	Шляхи попередження шкільної неуспішності учнів.	3
22.	Психологічний аналіз уроку.	3
23.	Основні принципи спілкування у виховному процесі.	4
24.	Стратегія сприяння розвитку дорослості у підлітків.	3
25.	Виховна робота вчителя щодо попередження вживання школярами психотропних речовин.	4
Разом:		78

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ (4 год.)

- Засвоєння та використання методу коучингу як засобу сприяння, допомоги студентам в пошуку їх власних рішень у будь-якій складній професійній ситуації, як інструмент для оптимізації людського потенціалу та ефективної діяльності.
- Інноваційна оптимізація навчального процесу, організація зворотного зв'язку на практичних заняттях.
- Забезпечення отримання навичок публічного виступу та дискутування.
- Метод Сократа (евристичної бесіди) як один із найефективніших способів забезпечення зворотного зв'язку в аудиторії, мотивації до роздумів, активізації навчально-пізнавальної, пошукової діяльності студентів.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням ТЗН; практичні заняття; індивідуальні заняття; виконання творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; виконання КПЗ.

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання ректорської контрольної роботи;
- оцінювання виконання КПЗ.
- Іспит.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Письмовий екзамен	Разом
20	20	20	40	100%
Усне опитування під час занять – 5 балів за тему – макс. 30 б. Модульна контрольна робота (теми 1-6) – макс. 70 балів	Усне опитування під час занять (7-11 теми) 5 балів за тему – макс. 25 б. Модульна контрольна робота, тестування з 7 до 11 теми – макс. 75 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів Захист КПЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Тестові завдання (15 тестів по 4 балів за тест) – макс. 60 балів пит. 1 – макс. 20 балів пит. 2 – макс. 20 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-31		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019.	1-11
2.	Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1шт.)	1-11
3.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students.	1-11

4.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-11
5.	Спеціалізоване програмне забезпечення: STATISTICA Demo, розроблена компанією StatSoft, система для статистичного аналізу даних, що включає широкий набір аналітичних процедур і методів. Планшети GLOBEX GU 1011 C, комп'ютери Intel Core i3	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бех І. Д. Зростити моральну особистість – головна турбота . Дошкільне виховання. 2015. № 4. С. 6-8.
2. Бех І. Д. Молодший школяр у вікових закономірностях . Початкова школа. 2015. № 1. С. 10-13.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібн. / О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2008. 399 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
5. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
6. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
7. Климчук В. О., Горбунова В. В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 110 с.
8. Музика О.О. Про непусті дитячі пустощі . Вихователь-методист дошкільного закладу. 2017. №2. С. 30-33. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/19266/1/Muzyka_O_O_NDP_KPP_2017_PL.pdf
9. Музика О.О. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку засобами усної народної творчості . ISSN Online: 2312-5829. Освітологічний дискурс, 2015. № 2 (10). С. 182-192. URL: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/240/221>
10. Музика О.О. Оцінювання навчальних досягнень першокласників: психологічні аспекти .Молодий вчений, 2017. № 1 (41). С. 238-241. URL: [file:///C:/Users/%D0%9A1/Downloads/molv_2017_1_58%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9A1/Downloads/molv_2017_1_58%20(1).pdf)
11. Олійник М.І., Журат Ю.В., Фесун Г.С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176с.
12. Подоляк Л.Г. Основи вікової психології. К.: Главник, 2006. 112 с.
13. Приходько Ю. О. Рівень домагань як чинник особистісного розвитку молодшого школяра . Учитель початкової школи. 2016. № 5. С. 5-9.
14. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 419 с. 9. Інституційний репозиторій КУБГ. URL: <http://elibrary.kubg.edu>
15. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова

психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 346 с.

16. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Педагогічна
17. психологія: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
18. Petery G.A. (2015), The moderating role of chronological age on the relationship between psychological age and facets of health: a longitudinal analysis, University of Connecticut, Storrs.
19. Psychological age test: <http://en.nienteansia.it/tests/mental-age-test.html>
20. Kolodinsky, J., Cranwell, M., & Rowe, E. (2002). Bridging the generation gap across the digital divide: Teens teaching internet skills to senior citizens. *Journal of Extension*, 40.
21. Settersten R.A., Mayer J.K.U. (1997), The measurement of age, age structuring, and the life course, "Annual Review of Sociology", Vol. 23.
22. Smith, T. W. (1994). Generational differences in music preferences. *Popular Music and Society*, 18, 43–59.